

El perill del nacionalisme

HOM ha cregut, en el procés de la qüestió nacionalista catalana, que podria haver-se resolt amb mides de bon govern, per part del règim espanyol i el tema ha commogut fortament a homes de veritable cultura i de gran clarividència política. La seva penetració no va ésser mes profunda, car mancava la adaptació a la realitat, viure nostra vida, sentir nostre història, amollir els seus actes al nostre dret i assaborir les magnífiques dolçors de nostra parla.

Lluny de creure que aquell seria un remei, sentim tan sols que una acertada governació, una persistent atenció governamental als problemes plantejats per Catalunya, lo més que hagués assolit fora un retard a l'exaltació del actual moment, però la marxa del nacionalisme, més lenta llavors, hauria ressorgit forsosament més endavant o potser en motiu del triomf de les nacionalitats reconegudes per a la implantació de la pau a Europa.

Nosaltres creiem que el triomf del nacionalisme es quelcom de perillós i exigent per a els interessos polítics del centralisme espanyol i si bé una solució armònica produiria resultats pràctics i favorables a la marxa de la política espanyola, hem de recordar que significaria per a els gremis polítics castellans la pèrdua d'un mercat d'exportació burocràtica, i la possibilitat de que les planures de la Manxa, les montanyes de Galícia, les estepes castellanes i les pròdigues terres andaluses, rompent, al encís del nostre exemple, el jou del caciquisme que les ofega, desterressin als tràgics marxants que han fet fi del seu comerç i fira de les seves vanitats totes les greixoses realitats nacionals.

Si suposant que en realitat quelcom perdés Espanya amb el regoneixement del dret a gover-

nar-nos nosaltres mateixos, hauria de acceptar aqueixa pèrdua com a cosa deguda als principis de justícia distributiva i històrica, que han de ser element essencial dels actes humans.

La similitut entre el problema català i el de les altres regions no es admissible i sols com una excusa o dilació pot prosperar. Nosaltres, es veritat, sofrim de la mateixa manera que tots els espanyols les funestes conseqüències dels actes dels governs d'Espanya, i encare, — com diu l'Unamuno, — mes que'ls altres espanyols, car la nostra cultura política, el lliure dret de ciutadania, i la mort del caciquisme, son mes evidents a Catalunya que a les altres regions, però nosaltres sofrim a demés la conculcació sistemàtica dels nostres drets civils, l'imposició d'un idioma que no es el nostre, l'influència estranya d'una cultura exportada dels focus de tots els centralismes, Madrid, i sofrim també que'l nostre esperit, democràtic, lliberal, que sent com a pròpies les transformacions socials i lliuèrimes del mon, es veu encadenat en el seu afany de progrés internacional, per el pas ganso de la carreta del poble espanyol, capaç d'aixecar-se, qualsevol dia, repetint amb entusiasme el crit d'antany: *¡Vivan las caenas!*...

Nosaltres no volem que'ls governs espanyols ens governin bé, — cosa que, per ara, no podem agrair; — lo que volem es que no ens governin i ens deixin exercir a nosaltres aquest dret que reclama la nostra nacionalitat. Això es lo que s'obstinan en no voler comprendre aquells gremis i clienteleles polítiques que tràgicament des-governen Espanya d'ensà la Restauració, i ningú pot estranyar-se del desamor i adversió que de Catalunya estant sentim per les coses d'Espanya. No es odi ni rancúnia; es un sentiment de dolor, car no arriba a ser llàstima al veure la seva indiferència davant dels fets desenrotllats a Europa; la seva abúlia pot desfer-se del corc del caciquisme; el seu somni ajeurada al solc, després d'aquelles vergonyes de Cuba i Filipines,